

בני מר בחצי הלילה

מחזה לשתי דמויות

(לילה. סלון בדירה קטנה, לא כל כך מסודר, מרוהט בחמימות: שתי כורסאות ליד שולחן, ושני כיסאות ליד חלון. אישה, כבת שלושים, יושבת על כורסה בחושך. גבר, כבן ארבעים, נכנס אל החדר מבעד לדלת, פושט את מעילו, מדליק אור עמום, ופתאום מבחין בה. הוא קורא לעברה:)

- שלום!
- שלום.
- את... (מתיישב בכורסה ומביט בה). באת מזמן? ודאי שבאת
מזמן...
- לא. ישבתי פה קצת. הסתכלתי בתמונות.
- ראית הכול?
- כן. החדר הזה דווקא נחמד.
- חשבתי שימצא חן בעינייך; חוץ מכמה דברים. אבל למה באת?
- אני מפריעה? ללכת?
- לא. תישארי, אם כבר באת.
- אני לא רוצה להקשות.
- אני יורע. תישארי. אבל אין לי מה להגיד.
- איפה היית?
- הייתי ב... אל תשאלי אותי שאלות, בבקשה. לפחות אני לא צריך לענות לאף אחד עכשיו. גם לא לעצמי.
- אתה עייף מאוד.
- אני עייף, אבל ככה הייתי גם אתמול, ושלושום. אני עייף כבר ארבעים שנה.
- אתה רוצה ללכת לישון?
- עוד לא. אבל אין לי מה לומר. וממילא לא נוכל למלא הלילה במילים את כל השנים האלה. כל כך יבש וקר... את רוצה לשתות משהו?

- לא, תודה.
- (הוא קם ולוקח לעצמו ממדף בקבוק ויסקי, מוזג לעצמו, מתיישב, שותה ומעווה את פניו. גם היא.)
- למה חזרת?
- חשבתי שנוכל לחזור.
- איך?
- רצייתי ליישר את ההדורים.
- אי-אפשר בלילה אחד. אולי מוטב להניח לזה ככה. אינן לי כוח לקצור מילים. הכול מאובן וקפוא.
- אפשר פשוט לחזור, כאילו לא קרה כלום.
- לא קרה כלום? תראי אותי, מה קרה לי. מאיפה באת? את נראית כאילו כלום לא קרה מאז. כולך מתום בחיזיון הזה. את נראית בדיוק כמו שנשמרת כל השנים האלה באוצר הזיכרון שלי. ככה ראיתי אותך בסאן פייטרו בוותיקן, בפסל של מיכלאנג'לו. אבל...
- אבל תראי אותי! איך הכרת אותי בכלל?
- השתנית בדרך היסטורים.
- לא. לא נשאר כי כלום מאז.
- נחזיר הכול.
- אי-אפשר לחזור! למה באת לפה? הרי את אור תעתועים. את רק תמרור מטעה.
- למה לא תוכל לעצור סוף סוף?! תראה אותך! מה מצאת כבר מאז שנפרדנו? כמה זמן וכמה מרחק אתה עוד רוצה ללכת?
- כבר מצאתי אחרים, וגם את.
- רק כדי לחפש מיד אחרים חדשים. אף אחד לא יוכל למלא את מקומי. ככל שתרחיק ממני, לא יהיו לך אחרים על פני.
- זה הדבר שבאת לומר? הרי זה מְזַנב בי תמיד. בכל יום אני מחכה לערב, כדי לצאת מהדירה ולא לזכור את זה. מה אפשר לעשות?!
- תחזור, תישאר בדירה. נישאר רק שנינו ביחד. תאמין לי! לא נצטרך אף אחד אחר. נשב ביחד. נשכח את מה שעבר ונשקע בחלום עד שנקיץ. נחזור ולא נהיה כל כך אומללים מחוץ לעצמנו. אולי לא

איכדנו כלום, ואפשר להדביק...

(היא קרבה אליו, אך הוא ננער ממנה וקם ממקומו).

- למה הלכת ממני?
- חיכיתי לך!
- כל כך הרבה שנים התרחקת ממני.
- כי לא היה לאן לחזור. וגם עכשיו זה רק מקסם שווא. לכל הרוחות, את לא מחכה לי! למה חזרת הלילה?
- כדי לגשר על השנים האלה, מהיום שנפרדנו ועד עכשיו.
- אני כל כך עייף. (הוא מתיישב. שותה עוד.) אין לי כוח להסתכל לאחור. מילים הן חומר רעוע מדי לבנות ממנו גשר.
- אבל מה קרה לך אז?
- אולי יותר טוב ככה, כמו שהיה עד שבאת הלילה. הייתי צריך ללכת לישון מיד. בלי לחכות לך.
- כל כך הרבה שנים חיכיתי לך.
- איחרת מדי.
- אני מצטערת... מה עוללתי לך?
- את לא זוכרת כלום, ואני זוכר כל הזמן.
- אולי תגיד פעם אחת?
- בשביל מה? רק בעיני זה לא קטן במרחק השנים. תסתכלי עלי.
- ראי בי כמה שנים עברו מאז, ועדיין אני מרגיש בזה מאחורי. את לא תביני. זה ייראה לך צל הרים.
- באתי לבקש סליחה.
- זה לא יעזור! אי-אפשר להביט בזה לאחור ולתקן כמו בלייזר.
- אי-אפשר להגיע לשם במילים.
- אני רוצה להיות איתך.
- הרבה אחרים כבר רצו. ואף אחד לא הבין.
- אני אקשיב.
- וכמו כולם תשאלי מה קרה אחר כך? אבל זה הדבר. אחרים עוברים אותו, ויש שנשארים.

- מה קרה?
- סתם. זה היה יכול לחלוף בלי משים, אבל זה נשאר.
- מתי זה היה?
- באחד הלילות בילדות. אבל הלילה הזה היה בשבילי ליקוי מאורות. עשר שנים הסתרתי לי את העולם, היינו זה לזה כל העולם. ופתאום בלילה הזה ראיתי את העולם, והוא הכה אותי בסנוורים. לכן בלילה הזה הגידול השתכש בבת אחת. אז התחלתי לצמוח עקום. תעזבי אותי בבקשה. אני לא רוצה ללכת לשם איתך או עם אף אחד. ממילא הלילה הזה לא היה היחיד. אבל הוא היה הראשון שעזבת אותי.

(מוזגת לעצמה מהבקבוק ושותה. הוא קם ממקומו ומתיישב על כיסא אחר. הוא חושב ואינו מתבונן בה.)

- כבר מאוחר. אולי תלכי?
- לא. אני נשארת איתך.

(עוד רגע חולף. נשמעת תחילת הבלדה "לורד רנדל". אך הוא קוטע אותה.)

- את באמת רוצה לשמוע? את זוכרת את הלילה ההוא, כשהייתי בן עשר? אולי את בכלל לא זוכרת. השארת אותי עם הדודה ונסעת. אבל בערב הראשון שלא באת, לא יכולתי לנשום. כבר אז הכרתי כל מיני רעות, וחשבתי שאחת מהן קרתה לך. לא יכולתי להאמין לדודה חנה, שאמרה שנסעת ולא תחזרי הערב. חשבתי שקרה לך משהו, אבל לא יכולתי לחשוב שהשארת אותי לבד.
- זאת היתה הפעם הראשונה...
- כן.
- אבל זאת היתה הפעם הראשונה שנסעתי עם אבא, בלעדיך. הפעם הראשונה אחרי עשר שנים...

(הוא מסתכל לעברה.)

- גם למחרת לא באת. ועד שנגמר השבוע ידעתי שכמו שהיינו יחד עד

- אז, מעכשיו אהיה לכר.
- חזרתי ביום שישי...
- אבל בינתיים בא הפחד במקומך. במקום הוודאות שאַתְּ איתי, באה בדידות. וכבר ידעתי שלא תישארי עוד, וידעתי בבוקר שלא תהיי בערב. הלילה הזה היה האחרון שבו היינו ביחד.
- והרי אחר כך נשארתי איתך.
- בלילה הזה פנינו עורף זה לזה.
- אבל ממילא יצאת מרחמי, והיית ממשיך במקדמ או במאוחר.
- כמובן שזה היה צריך לקרות.
- רצייתי להרגיל אותך לחיים, צעד אחר צעד. רצייתי שתלמד ללכת לכר, ולא יכולתי לעזוב אותך. כמשך שנים אבא אמר לי שהגיע הזמן, ואם לא --- נכנעתי בסוף.
- לכן נסעת?
- כן. אבא שיכנע אותי שאתה חייב להתחזק.
- מאז אני הולך ונחלש.
- חשבתי שרק אני צריכה להתחזק כדי לעשות את זה. ואתה חושב שים המלח הצליח לרפא את החתך הזה? אולי הייתי צריכה לחכות קצת.
- אני לא יודע. הרי הלילה הזה מגיע ממילא. הוא מגיע לכל אחד, כמו יום המוות.
- איך לא שכחת את זה? למה לא אמרת לי כלום?
- הרבה אנשים שוכחים את זה, כמו את מה שלמדו ברחם. אבל בכל דור נולד ילד שלא הולך לישון עד שיקבל מאימא שלו נשיקה.
- ומה עם יתומים? ועם לילות ברולח?
- אני יודע. יש לילות נוראים מזה, והם היו צריכים להשכיח את הלילה הראשון. אני יודע. אבל בפה שלי עוד נשאר טעם של פרי בוסר.
- (היא קמה ממקומה וניגשת אליו.)
- אני כל כך מצטערת...
- אל תצטערי... לשם מה? צער לא יתקן צער.
- אסור היה לי...

- לא. לא חזרת לבית משפט. גזר דין לא יכול להחזיר אותנו.
- אתה יודע, כשחזרתי, נחנקתי גם אני. הרגשתי שאני מחבקת אוויר, לא כלום. מאז שילדתי אותך ידעתי שניפרד, אבל ניסיתי ללכת איתך.
- מאז הלילה הזה אנחנו הולכים למקומות אחרים.
- אולי אפשר לחזור זה לזה.
- הרחקנו מאוד.
- החתך לא התאחה.
- אנחנו מחפשים ניחומים בהסחות הדעת. אני כל כך עייף...

(היא נוגעת בו ומתיישבת לידו.)

- חזרת הלילה ממש כמו אז, כמו שהיית כשעזבת אותי, כמו אתרוג שלא התיישן שלושים שנה. אפילו הריח שלך חזר. אני מרגיש בו.
- אפשר לחזור. רק תרצה בזה בבקשה. אפשר להתחיל מחדש. מכאן ואילך לא נצא יותר. נישאר בחדר שלך כמו בחללית. נרחף מעל כולם. נוכל להיות ביחד עוד הרבה זמן. נאכל מן ונשתה מבארה של מרים. יהיה לנו כל צורכנו.

(רגע חולף. הוא עוצם את עיניו ומשעין את ראשו עליה.)

- איך אפשר... למה באת רק עכשיו?
- כל כך דאגתי לך.
- נכון. אני מטושטש מאוד...
- רק שנינו ביחד...
- לא יהיה לנו זמן.
- לא נסתכל בְּשֵׁעוֹן השנים.
- חודשי ספורים.
- לא!
- הלילה שוב...
- לא יהיו לך לילות כאלה מעכשיו.
- לא, תקשיבי לי: הלילה שוב איחרת מדי...
- כמה שקט הלילה. תקשיבי.

(נשמעת הבלדה על הלורד רנדל, בלחנו של דאולנד):

"אָהה, מאַין זױ תּבּוּא, לױרד רַנְדֵּל, בְּנֵי שְׁלִי?
אָהה, מאַין זױ תּבּוּא, בְּחוּר יָפֵה וְטוֹב שְׁלִי?" -
"הַרִינִי בָּא מִיעַר עֵב. אִם, חִישׁ עֲשֵׂי לִי הַמִּשְׁכָּב,
עֵיף אֲנִי מִצִּיד רֵב. לױ תְּנִינִי וְאַשְׁכֵּב."

"מִי זֶה הַתְּקִין סְעוּדָתְךָ, לױרד רַנְדֵּל, בְּנֵי שְׁלִי?
מִי זֶה הַתְּקִין סְעוּדָתְךָ, בְּחוּר יָפֵה וְטוֹב שְׁלִי?" -
"סְעֵרְתִי עִם חֲמֹדַת לִבִּי. אִם, חִישׁ עֲשֵׂי לִי הַמִּשְׁכָּב.
עֵיף אֲנִי מִצִּיד רֵב. לױ תְּנִינִי וְאַשְׁכֵּב."

"וּמָה הֵיטָה סְעוּדָתְךָ, לױרד רַנְדֵּל, בְּנֵי שְׁלִי?
וּמָה הֵיטָה סְעוּדָתְךָ, בְּחוּר יָפֵה וְטוֹב שְׁלִי?" -
"צְלִי שֶׁל צְלוּפָחִים בְּזוּם. אִם, חִישׁ עֲשֵׂי לִי הַמִּשְׁכָּב.
עֵיף אֲנִי מִצִּיד רֵב. לױ תְּנִינִי וְאַשְׁכֵּב."

"אֶכֶּל כְּלָבֵי צִידְךָ אִים, לױרד רַנְדֵּל, בְּנֵי שְׁלִי?
אֶכֶּל כְּלָבֵי צִידְךָ אִים, בְּחוּר יָפֵה וְטוֹב שְׁלִי?" -
"בְּטָנָם צָכְתָה וְהֵם מֵתִים. אִם, חִישׁ עֲשֵׂי לִי הַמִּשְׁכָּב.
עֵיף אֲנִי מִצִּיד רֵב. לױ תְּנִינִי וְאַשְׁכֵּב."

"אָהה, דוּמָה כִּי רַעַל הוּא, לױרד רַנְדֵּל, בְּנֵי שְׁלִי.
אָהה, דוּמָה כִּי רַעַל הוּא, בְּחוּר נָאָה וְטוֹב שְׁלִי." -
"כִּי כֵן, כִּי הִרְעִילוּנִי, אִם. אִם, חִישׁ עֲשֵׂי לִי הַמִּשְׁכָּב.
דְּוָה לִבִּי. נִפְשֵׁי חוֹלָה. לױ תְּנִינִי וְאַשְׁכֵּב."
(הֵם מִקְשִׁיבִים, וְאַחֵר כֵּךְ הִיא שׁוֹאֵלֶת)

- אהה, מאין זה תבוא, בחור נאה וטוב שלי?
- הרניני בא מיער עב. חיש עשי לי המשכב.
- למה איחרת כל כך לבוא?
- אל תחכי לי.

- אני פה.
- לא אראה אותך מחר.
- עוד נכוננו לך מחרים.
- עייף אני מציד רב. לו תניני ואשכב.
- אהה, דומה כי רעל הוא.
- רעל הוא. מילים וחלומות לא יוכלו לרפא.
- למה הלכתי ממך...
- שובי לך. אני עייף כל כך...
- למה באתי רק עכשיו...
- טוב שבאת. ממילא אין לי אלא עבר. שובי לעתידך.
- לא הועלתי לך.
- המילים האלה עייפו אותי מאוד... כל החלומות האלה כל חיי.
- אבל טוב שחזרת. לטפי אותי כמו אז...

(היא מלטפת אותו. ראשו נח בחיקה.)

- לילה טוב.

(הוא נרדם. האור עולה לאט. היא יוצאת.)

* "לורד רנדל", תירגם נתן אלטרמן, בתוך "בלדות ישנות ושיירי זמר של אנגליה וסקוטלנד" (הקיבוץ

המאוחד, 1959), עמ' 32-33.